

อายุความฟ้องคดีเวนคืนที่ดิน

เดิมมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐

มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ ผู้ใดไม่พอใจในราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือจำนวนเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๘ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้น ภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคาอสังหาริมทรัพย์ มีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ หรือในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

พิจารณาแล้ว เห็นว่า อายุความฟ้องคดีเวนคืนที่ดิน มี ๒ กรณี ได้แก่

๑. กรณีรัฐมนตรีฯ วินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์ ผู้ถูกเวนคืนผู้ยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ได้รับคำวินิจฉัย

๒. กรณีรัฐมนตรีฯ วินิจฉัยอุทธรณ์ไม่เสร็จสิ้นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ผู้ถูกเวนคืนผู้ยังไม่พอใจในค่าทดแทนต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พ้นกำหนด ๖๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ดังนั้น ผู้ถูกเวนคืนผู้ยังไม่พอใจในค่าทดแทน ไม่ใช่แต่เพียงว่ายื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีแล้ว จะปล่อยระยะเวลาให้ล่วงเลยไป โดยไม่ติดตามผลหรือโดยไม่นำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันพ้นกำหนดเวลาวินิจฉัยอุทธรณ์ ก็อาจทำให้คดีขาดอายุความ ดังอุทธรณ์ตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๗๔/๒๕๔๗สรุปความได้ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนนำคดีมาฟ้องต่อศาลภายในเวลาที่กำหนดไว้เป็น ๒ กรณี กรณีแรกเป็นกรณีที่รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี กรณีที่สองเมื่อรัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวัน มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปี เมื่อล่วงพ้นหกสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรีรับคำอุทธรณ์ คดีนี้โจทก์ยื่นอุทธรณ์ขอเงินค่าทดแทนที่ดินที่ถูกเวนคืนเพิ่มขึ้นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๐ แต่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์ ซึ่งครบกำหนดวันสุดท้ายในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๐ โจทก์จึงต้องฟ้องขอเงินค่าทดแทนที่ดินเพิ่มต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่พ้นกำหนดหกสิบวันดังกล่าว กล่าวคือ ภายในวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๑ หากจำเป็นต้องรอให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ก่อนไม่ โจทก์ปล่อยให้ล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้วค่อยมาฟ้อง อันเป็นเหตุให้โจทก์สิ้นสิทธิที่จะฟ้องเรียกเงินค่าทดแทนที่ดินเพิ่มขึ้น

ผู้ถูกเวนคืนจึงจำต้องพึงระวัง เพราะอาจจะเสียสิทธิฟ้องคดีไปจากการเพิกเฉยของตน

ปัจจุบันได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๐ โดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๓ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยได้กำหนดอายุความฟ้องคดีเวนคืนไว้ ดังนี้

มาตรา ๔๙ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๔๐ ผู้ใดไม่พอใจเงินค่าทดแทนที่กำหนดไว้ในสัญญาซื้อขายตามมาตรา ๒๕ และเงินค่าทดแทนเพิ่มเติมตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง เงินค่าทดแทนที่ได้รับหรือวางเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับเงินจากเจ้าหน้าที่หรือรับเงินที่วางไว้ แล้วแต่กรณี

การพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการตีราคาอสังหาริมทรัพย์จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาและเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่รับอุทธรณ์และให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นจากคณะกรรมการดังกล่าว

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น คณะกรรมการไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการเสนอรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาขยายระยะเวลาออกไปอีกก็ได้ แต่ต้องเสนอต่อรัฐมนตรีก่อนสิ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง และรัฐมนตรีจะอนุญาตให้ขยายครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็ได้แต่เมื่อรวมเวลาที่ขยายแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง

ในการดำเนินการตามวรรคสอง รัฐมนตรีจะวางระเบียบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนก็ได้

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่เจ้าของไม่พอใจคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีตามมาตรา ๔๙ หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสองแล้ว เจ้าของยังไม่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสองแล้วแต่กรณี

เห็นได้ว่าอายุความฟ้องคดีเวณคืนยังแบ่งออกเป็น ๒ กรณี เช่นเดิม เพียงแต่มีการแก้ไขโดยแบ่งช่วงระยะเวลาวินิจฉัยอุทธรณ์ระหว่างคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทนกับรัฐมนตรีอย่างชัดเจน แต่รวมระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ของทั้งคณะกรรมการฯและรัฐมนตรีแล้ว ไม่เกิน ๒๑๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๔๙ วรรคสอง ดังนั้น หากพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสองแล้ว เจ้าของที่ดินยังไม่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี เจ้าของที่ดินต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๔๙ วรรคสองดังกล่าว มิฉะนั้น คดีจะขาดอายุความ ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง โดยเสียสิทธิไปเฉยๆ จากการเพิกเฉยของตน ดังอุทธรณ์ตามคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวข้างต้น

ร.ต.อ.ธนพล ทุมก้า อัยการประจำกอง

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีปกครอง ๓